

Lo Catalanista

Diari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

NÚMERO EXTRAORDINARI

LO CATALANISTA que no pot restar indiferent devant las greus desdixas que pateix actualment la nostra Patria, se dirigeix avuy á tots los comarcans del Vallés reclamant sa atenció sobre l' important document que segueix destinat á reaccionar la opinió del pahís en sentit contrari als temperaments fanfarrons y guerreros que predominan en la Espanya castellana. Y al recomanar sa lectura als fills de Catalunya, los excita á identificarse ab son noble esperit y sá criteri, preguntlos hi que fagin tot quan los hi sia possible, cada hú dintre 'l' círcul de la sua acció, pera influhir en las esféras del Govern central inclinantlo á gestionar la consecució de la Pau, sense la qual corre l' Estat induptablement á la mes terrible de las bancarroas.

Diu aixís lo MANIFEST de la UNIÓN CATALANISTA:

ALS CATALANS

LA UNIÓN CATALANISTA, impresionada fundament per la gravetat de las circumstancias actuals, crida al poble catalá á la reflexió; li demana que devant del abisme á que l' empenyen, se deturi y pensi.

Lo mal d' avuy es ja vell en la historia d' Espanya. No es culpa d' aquest govern ni d' aquell altre, ni del règimen parlamentari ni del absolut. Los sistemas de govern han cambiat y han cambiat los ministres, pero no ha cambiat lo desgabell ni la imprevisió. Si una hora s' ha dit Felip II, l' altra hora Fernando VII; l' una hora ha estat un compte-duch d' Olivares, l' altra hora un Cánovas del Castillo; ahir en ple absolutisme, avuy en plena democracia, y 'ls desastres s' han succehit sempre 'ls uns als altres. Desde que 'l' centre del govern s' estableix á Madrid, la desmembració dels dominis d' Espanya no ha parat may. Si avuy 's perden Cuba y Filipinas,

Felip II va perdre Holanda; lo compte duch d'Olivares, Portugal y 'l Roselló; Felip V, Bèlgica, Sardenya, Nàpols, Sicília y Gibraltar; Carles III la Florida; Fernandó VII, Méjich, Perú, Buenos Aires y tantas altres colònias americanas.

Es tart ja pèr retreure 'ls desacerts de la guerra de Cuba, pera recordar la sanch y 'ls tresors que s' hauria estalviat Espanya concedint la autonomia quan nosaltres ho deyam, quan la insurrecció comensava y sos capdills la acceptavan. Es tart pera fer veure com la política de la guerra ha afavorit las ambiciosas aspiracions dels nort americans, sembrant en la isla odis inesborrables que ni la autonomia concedida á darrera hora, ha pogut ofegar.

Avuy estèm al comensament d' una guerra perillosissima y encara som á temps á no cometre més errors com los passats y que nosaltres també per endavant anunciarem. La conducta dels Estats Units es injusta, la seva agressió incalificable. Pero ¿es aixó sufficient pera justificar que Espanya s' enfonsi per complert en la més espantosa ruina persistint en una lluyta desigual? ¿Es práctic, es d'un seny equilibrat, passar per un dolorosa amputació després de una guerra terrible, font de mil desastres, podentse fer avans de que aquestos desastres vingan? ¿Será més gloriosa la transacció despres d' haver consumat la nostra ruina y haver vessat la sanch de milers de nostres soldats y haver portat á la fam milers de families obreras, que no pas avans?

Las guerras modernas tenen per factors capitalissims la perfecció dels medis de combat, la abundancia de diners que á rius se necessitan y sense 'ls quals lo valor personal serveix tantsols per sucumbir en inútils sacrificis. ¿Y quin es nostra verdadera situació económica apreciada sense quixotisme? Lo comerç paralisat; los valors fiduciaris depreciaats; los cambis ab l' estranger pels núbols. Lo Banc d' Espanya no pot anar més enllá sense perjudicar gravement lo seu crèdit; los fabricants no poden resistir per mes temps lo actual desballestament económic y ab fonda recansa han de tancar sas fábricas; los pagesos diuen prou y en va se 'ls imposarán anyadas de contribució que no pagarán porque no poden y porque no es just que las paguin mentres la riquesa mobiliaria no tributa; totas las forsas del país s' acaban, y al sentir las esgarrifansas d' un esfondrament general, l' instint de conservació porta al esperit de tots un mateix crit. «Salvém á Catalunya»; que no han pasat los catalans un sigle d' heróychs esforços pera crear una civilisació avansada en aquest cantó d' Espanya á fi de que 'ns la llensin en un moment de borratxera en aras d' un fantasma sense realitat, com es aqueix honor nacional que necessita la sanch de las batallas pera satisferse.

Vinga la pau y vinga desseguida; no hi fa res que s' hi oposin los que eercan y desitjan lo total aplanament del país pera assentar la seva dominació al demant de sas rúnas. Vinga la pau, que com més próxima mes ventatjosa, com més immediata més honrosa pera nosaltres. Deber de tots los que estimin la seva terra es demanarla, deber de tots los bons patriois es trevallar pera conseguirla, empényenthi al govern que massa

coneixia lo que havia de passar pera voler la guerra y massa coneix lo que está passant y pot venir per no desitjar acabarla.

En las grossas crisis socials y politicas las classes directoras tenen immensas responsabilitats. ¡Ay d' ellas si no saben cumplir ab los debers que las circumstancias los hi imposan! ¡Ay si no saben preveure los aconteixements y deixantse de miras estretas y prejudicis arrelats, no cumploixen los debers que per sa posició social venen obligadas á cumplir!

Los pobles forts volen tenir conciencia de la seva situació per trista que sia, perque no més coneixentla poden millorarla; y 's serveixen de las adversitats no per abaixar lo seu esperit, sino pera pendre experencia de sos defectes, pera trobar las causas del mal y estroncarias.

Veusaquí de que ha de servirnos als catalans aquesta terrible crisis.

Ea sigles que 'l poble catalá viu tancat dins de sa casa, concentrant la seva energia en lo comerç, en la industria y en lo trevall. A forsa de privacions, de sacrificis y de economias, havia lograt aixecar los fonaments de la seva prosperitat económica que ab justicia li donava la esperansa del benestar pera sos fills.

Mes, que 'n treurém de que 'ls productors catalans crehin una industria poderosa, orgull de la nostra rassa, que 'ls pagesos treguin pa fins de las pedras á forsa de treball y d' energia, que 'ls nostres establiments de crédito sian exemple de seny y bona administració, si una politica interior y exterior que s' avergonyeix del càlcul y la previsió, que no vol pensar may en lo demá y que fa gala y vanagloria de no sospesar may las consecuencias de sos actes ni las dificultats de las sevas empresas, posa á cada punt en perill de mort totas aquestas creacions del geni catalá?

Ara ho veurá 'l poble catalá, sobretot aqueixa part del poble catalá que creu cumplir ab lo seu deber cuidantse no mes dels seus negocis, ara ho veurá si es urgent y d' absoluta necessitat que Catalunya, tinga 'l govern dels seus interessos interiors y que influheixi en la direcció dels exteriors á proporció de la seva forsa. Ara ho veurá si 'n teniam de rahó quan lo cridavam á aixoplugarse sota la nostra bandera, dientli que no n' hi havia prou de dominar en los tallers y magatzems mentres uns altres dominavan en assembleas, ministeris y oficinas; quan li deyam, després de tanta sigles de dolorosa experencia, que nostras ideas eran la solució única pera desarrolhar sas maravellosas energias. Ara ho veurá si n' es de perillós per la seva prosperitat l' actual desequilibri existent entre la nostra gran forsa económica y la nostra nulitat politica dintre d' Espanya.

Si en la crisis actual la veu de Catalunya no es escoltada ni tenen los catalans prou unió y energia pera imposarse, també vindrá la pau de totes maneras ab totes sas inevitables consecuencias, pero vindrá quan ja cap ventatja podrà treuessen, quan lo nostre esfondrament interior se n' haurá dut riu avall en breus moments, junt ab la nostra prosperitat económica, 'ls organismes politichs d' avuy, entregantnos als horrors d' una anarquia ó á las arbitrariedades d' un despotisme.

Mes, nosaltres, que desitjant avans que tot lo triomf de la nostra cau-

